

На ВАТ «Часовоярський вогнетривний комбінат» згідно зі штатним розписом є пункт охорони здоров'я, який має акредитацію. У цьому пункті працює лікар, лікар-терапевт цехової лікарської дільниці і сестра медична. Чи мають вони право на отримання надбавки відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2009 року № 1418 і пенсії за вислугу років?

Чи зараховується медичним працівникам для виплати надбавки за вислугу років період роботи:

— з 24 березня 1980 по 4 січня 1982 року — реєстратором медичним Прилуцької міської стоматологічної поліклініки;

— з 24 червня 1986 по 1 липня 1988 року — акушеркою лінійної амбулаторії станції Сулук (Хабаровський край);

— з 8 жовтня 1993 по 17 березня 1997 року — медичною сестрою кардіологічного відділення дорожньої клінічної лікарні на станції Дніпропетровськ Придніпровської залізниці в період навчання в медичному інституті (з 1990 по 1997 рік);

— з 1 квітня 1994 по 6 жовтня 1998 року — медичною сестрою в медичному профілакторії радгоспу «Шебелинський» Зміївського району Харківської області;

— з 1 квітня 2002 по 6 березня 2008 року — медичною сестрою у відділенні туберкульозної лікарні у складі Жовтневої виправної колонії № 17;

— на державному підприємстві України «Міжнародний дитячий центр «Артек» фельдшером?

Чи зараховується в медичний стаж робота в:

— Управлінні державного департаменту України з питань виконання покарань у Львівській області на посаді лікаря-хірурга;

— госпіталі на посаді фельдшера-лаборанта;

— військовому санаторії на посаді лікаря-терапевта;

— відділковій лікарні (станції Львів Львівської залізниці) на посаді сестри медичної;

— медичному інституті на посаді препаратора або лаборанта;

— медичних закладах або державних установах Росії, де були посади сестер медичних або лікарів, наприклад, у дитячому садку, військовій частині і т. д.?

Чи зараховується в медичний стаж навчання на курсах Товариства Червоного Хреста України?

Завідувач лабораторії в лікарні має вищу біологічну освіту і стаж роботи 25 років. Чи зараховується їй цей стаж як медичний для виплати надбавки за вислугу років?

Якщо згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 20 січня 2010 року № 47 до медичного стажу зараховується робота в усіх державних установах за умови, що оплата праці здійснюється відповідно до умов оплати праці медичних працівників державних та комунальних закладів охорони здоров'я, то як правильно рахувати медичний стаж працівникам закладів іншого підпорядкування?

Порядок виплати надбавки за вислугу років лікарям і фахівцям з базовою та неповною вищою медичною освітою державних та комунальних закладів охорони здоров'я, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2009 року № 1418 (далі — Порядок; Постанова № 1418), визначає вимоги щодо стажу роботи, який дає право на встановлення певних надбавок.

Надбавка за вислугу років виплачується керівникам закладів охорони здоров'я та їх заступникам підрозділів з числа лікарів, лікарям усіх лікарських спеціальностей, професіоналам з вищою немедичною освітою, що допущені до медичної діяльності в закладах охорони здоров'я, головним медичним сестрам, фахівцям з базовою та неповною вищою медичною освітою усіх спеціальностей (п. 3 Порядку виплати надбавки за вислугу років лікарям і фахівцям з базовою та неповною вищою медичною освітою державних та комунальних закладів охорони здоров'я)

Згідно з пунктом 4 Порядку до стажу роботи, що дає право на надбавки за вислугу років, включається:

- час роботи у державних та комунальних закладах охорони здоров'я України, СРСР і союзних республік СРСР на посадах лікарів і фахівців з базовою та неповною вищою медичною освітою, визначених у пункті 3 Порядку (це такі категорії працівників, як керівники закладів охорони здоров'я та їхні заступники з числа лікарів, заступник головного лікаря з медсестринства, керівники структурного підрозділу з числа лікарів, лікарі будь-якої лікарської спеціальності, головні медичні сестри, фахівці з базовою та неповною вищою медичною освітою всіх спеціальностей (стара назва— «середній медичний персонал»), професіонали з **вищою немедичною освітою**, які допущені до медичної діяльності в закладах охорони здоров'я (наприклад, біологи та бактеріологи);

- час роботи у будь-яких державних та комунальних установах, закладах та організаціях незалежно від підпорядкування на посадах, визначених у пункті 3 Порядку, за умови, що оплата праці таких працівників здійснюється відповідно до умов оплати праці медичних працівників державних і комунальних закладів охорони здоров'я;

- час відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а в разі, коли дитина потребує домашнього догляду, — період відпустки без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більш як до досягнення нею шестирічного віку, або коли дитина хвора на цукровий діабет I типу (інсулінозалежна) — не більш, як до досягнення нею 16-річного віку;

- час, відведений на підвищення кваліфікації з відривом від виробництва, якщо працівник до і після направлення на підвищення кваліфікації працював на посадах лікарів і фахівців з базовою та неповною вищою медичною освітою, визначених у пункті 3 Порядку, в державних та комунальних закладах охорони здоров'я;

- час навчання у клінічній ординатурі;

- час строкової військової служби, якщо працівник до призову на військову службу працював на посадах лікарів і фахівців з базовою та неповною вищою медичною освітою, визначених у пункті 3 Порядку, в державних та комунальних закладах охорони здоров'я і протягом

трьох місяців після звільнення з військової служби (без урахування часу проїзду на постійне місце проживання) був прийнятий на роботу на одну із зазначених посад в державному або комунальному закладі охорони здоров'я;

- час, коли працівник фактично не працював, але за ним згідно із законодавством зберігалися місце роботи (посада) та заробітна плата повністю або частково (у т. ч. оплачуваного вимушеного прогулу, спричиненого незаконним звільненням або переведенням на іншу роботу).

Документом для визначення стажу роботи, який дає право на отримання надбавки за вислугу років, є трудова книжка або інші документи, що відповідно до законодавства підтверджують наявність стажу роботи.

Перелік закладів охорони здоров'я затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 28 жовтня 2002 року № 385 (*далі* — Перелік). До них належать, зокрема, лікарні на водному (центральна, басейнова, портова) та залізничному (центральна, дорожня, відділкова, вузлова, лінійна, дитяча) транспорті; стоматологічні поліклініки (обласна, міська, районна); санаторії, санаторії-профілакторії; амбулаторії; пункти охорони здоров'я, які створюються на підприємствах, в установах, організаціях і входять до складу поліклініки або амбулаторії. Якщо пункт охорони здоров'я входить як структурний підрозділ до складу підприємства, а не поліклініки чи амбулаторії, то його працівникам можуть виплачуватися надбавки за вислугу років за умови, що це передбачено колективним договором підприємства.

Щодо оплати праці медичних працівників, які працюють на будь-яких інших підприємствах, зокрема, державної (наприклад, державне підприємство України «Міжнародний дитячий центр «Артек»), комунальної або приватної форм власності (БАТ «Часовоярський вогнетривний комбінат»), треба пам'ятати таке. Законом України «Про оплату праці» від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР передбачено, що оплата праці працівників підприємств належить до сфери договірного регулювання, на відміну від бюджетних установ, організацій та закладів охорони здоров'я, де умови оплати праці працівників регулюються урядовими постановами. Отже, медичні працівники, які працюють в оздоровчому пункті підприємства, можуть внести пропозицію про включення в колективний договір положення щодо встановлення надбавок за стаж роботи, які виплачуватимуться за рахунок коштів підприємства. Для цього профспілковий комітет має провести переговори з власником (роботодавцем) підприємства щодо внесення змін до чинного колективного договору або включення положення про встановлення надбавок за стаж роботи в новий колективний договір.

Якщо ж оплата праці медичних працівників державних підприємств здійснюється згідно з урядовими постановами та відповідним наказом Міністерства охорони здоров'я України, то вони мають право на встановлення надбавки за вислугу років. Це стосується медичних працівників туберкульозної лікарні Жовтневої виправної колонії № 17 (адже виправна колонія — державний заклад), госпіталю або військового санаторію (вони теж є державними установами і організаціями).

Чи враховується в стаж період роботи медичного працівника в державних закладах республік колишнього СРСР, наприклад, у військовій частині, дитячому садочку тощо? Відповіді на це питання Постанова № 1418 прямо не надає, а право трактувати закони із соціальних питань надано лише Міністерству праці та соціальної політики України. Після отримання від фахівців центрального органу виконавчої влади роз'яснення з цього питання обов'язково надрукуємо його в журналі.

Слід зауважити, що Постанова № 1418 не передбачає надбавки за медичний стаж. Вона передбачає встановлення надбавки за вислугу років у закладах охорони здоров'я і поширюється не лише на лікарів, середній медичний персонал, а й на спеціалістів з вищою немедичною освітою. Тому завідувачу лабораторії — спеціалістові з вищою біологічною освітою 25 років роботи буде зараховано у цей стаж згідно із записами в трудовій книжці про таку роботу в лікарні. Робота медичною сестрою в медичному^а профілакторії колгоспу не буде врахована у стаж роботи, який дає право на надбавку за вислугу років, адже колгосп (радгосп) не належить до закладів охорони здоров'я чи державних або комунальних установ, закладів, організацій.

Навчання на курсах Товариства Червоного Хреста України проводилось у часи, коли було обмаль медичних сестер, які б здобули освіту в медичному училищі. Тому наказом Міністерства

охорони здоров'я України «Про затвердження Переліку вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, підготовка і отримання звання в яких дають право займатися медичною і фармацевтичною діяльністю» від 25 грудня 1992 року № 195 дійсно передбачалося, що фахівці, які закінчили річні курси з підготовки медичних сестер для дитячих ясел, можуть обіймати посади: медичної сестри будинку дитини, дітсестри молочної кухні, медичної сестри поліклініки (поліклінічного відділення) з обслуговування дітей дошкільних установ, медичної сестри установи (підрозділу) стоматологічного профілю. Тобто це час навчання, яке дає право на обіймання певних посад, а не час, відведений на підвищення кваліфікації з відривом від виробництва, коли працівник до і після направлення на підвищення кваліфікації працював на посадах лікарів і фахівців з базовою та неповною вищою медичною освітою, як цього вимагає Постанова № 1418.

Тому, на нашу думку, час навчання на курсах Товариства Червоного Хреста України не враховується в стаж роботи, який дає право на надбавку за вислугу років, як не враховується у цей стаж і період навчання в медичному училищі чи медичному інституті.

Згідно з пунктом 7 Порядку **надбавка за вислугу років нараховується як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом**, тому зарахування стажу для визначення розміру цієї надбавки здійснюється за всіма місцями роботи працівника в державних та комунальних закладах охорони здоров'я.

Відповідно до Національного класифікатора України ДК 003:2005 «Класифікатор професій», затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 26 грудня 2005 року № 375, та Випуску 78 «Охорона здоров'я» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29 березня 2002 року № 117, реєстраторів медичних (код КП 4222) віднесено до розділу 4 «Технічні службовці», дезінфекторів (код КП 9142) — розділу 9 «Найпростіші професії» (за галузевим класифікатором це робітники), молодших медичних сестер (код КП 5132) — розділу 5 «Працівники сфери торгівлі та послуг» (за галузевим класифікатором це теж робітники). Тому **робота на цих посадах не враховується в стаж, що дає право на надбавку за вислугу років**.

Звернути увагу

Права на надбавку за вислугу років не мають препаратори, лаборанти та інші категорії працівників науково-дослідних інститутів, медичних інститутів чи медичних училищ, оскільки останні належать до закладів освіти.

Медичні працівники, які працюють у клінічних підрозділах науково-дослідних інститутів, підпорядкованих Міністерству охорони здоров'я України чи Академії медичних наук України, мають право на надбавку за вислугу років. У поясненнях до Переліку зазначено, що «лікувально-профілактичні заклади (лікарні, пологові будинки та інші), котрі входять до складу медичних науково-дослідних закладів або підпорядковані медичним науково-дослідним закладам, називаються клініками». Фінансування клінік здійснюється, як правило, із бюджету держави, і праця таких працівників оплачується відповідно до умов оплати праці медичних працівників державних і комунальних закладів охорони здоров'я.

Що стосується права медичних працівників на пільгову пенсію за наявності спеціального стажу роботи не менше 25 років, то вона призначається при дотриманні двох умов:

■ перша — робота на посадах лікарів (незалежно від їх найменування) або на посадах середнього медичного персоналу (сучасна назва: «фахівці з базовою та неповною вищою медичною освітою»);

■ друга — робота у закладах охорони здоров'я, які є у Переліку закладів і установ освіти, охорони здоров'я та соціального захисту і посад, робота на яких дає право на пенсію за вислугу років, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 4 листопада 1993 року № 909 {далі — Постанова № 909}. Певна оіч, що комбінат, який випускає вогнетриви, не є закладом охорони здоров'я. Якщо пункт охорони здоров'я має ліцензію на здійснення медичної практики, то, відповідно до спільного листа Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України, Пенсійного фонду України від 8 вересня 2005 року № 7040/0/14-05/02-6, № 100110/1779, № 11106/02-20, його працівники мають право на пільгову пенсію за вислугу років.

Згідно з підпунктом 1.2 пункту 1 Переліку пункти охорони здоров'я належать до амбулаторно-поліклінічних закладів. Раніше такі пункти створювалися на підприємствах для організації медичної допомоги працівникам цих підприємств, але входили до складу поліклінік. Починаючи з 1992 року у зв'язку із дефіцитом бюджетних коштів ці підрозділи були передані на баланс підприємств із збереженням їх функцій і посад медичних працівників, що підтверджується ліцензіями на право займатися медичною діяльністю.

Відповідно до пункту 2 приміток до Постанови № 909 робота за спеціальністю у закладах, установах і на посадах, передбачених Переліком, дає право на пенсію за вислугу років незалежно від відомчої належності або форми власності цих закладів.

Державна акредитація закладу охорони здоров'я — це офіційне визнання статусу закладу охорони здоров'я, наявність в ньому умов для надання певного рівня медико-санітарної допомоги, підтвердження його відповідності встановленим критеріям та гарантії високої якості професійної діяльності. Акредитації підлягають, незалежно від форми власності, всі заклади охорони здоров'я.

Ураховуючи викладене, пункти охорони здоров'я, які функціонують на підприємствах та пройшли державну акредитацію як заклади охорони здоров'я, належать до закладів охорони здоров'я, робота в яких на посадах лікарів та середнього медичного персоналу (незалежно від найменування посад) дає право на пенсію за вислугу років відповідно до чинного законодавства.